

УДК 352.07:005.6(477)

*В. С. Колтун,
д. держ. упр., професор, завідувач кафедри регіональної політики,
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8432-873X>*

*Н. М. Гринчук,
к. е. н., доцент, доцент кафедри регіональної політики,
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8516-2417>*

*Ю. Ф. Дехтяренко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри регіональної політики,
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2567-8486>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.21.283

УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ВЗАЄМОДІЇ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

V. Koltun,
Doctor of Science in Public Administration, Professor, Head of the Department of Regional Policy, the Educational and Research Institute of Public Administration and Civil Service, Taras Shevchenko National University of Kyiv

N. Grynychuk,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Regional Policy, the Educational and Research Institute of Public Administration and Civil Service, Taras Shevchenko National University of Kyiv

Yu. Dekhtyarenko,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate of the Department of Regional Policy, the Educational and Research Institute of Public Administration and Civil Service, Taras Shevchenko National University of Kyiv

MANAGING THE POTENTIAL FOR COOPERATION AT THE LOCAL LEVEL
IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION
AND POST-WAR RECONSTRUCTION

У статті розглянуто проблематику управління потенціалом взаємодії органів місцевого самоврядування в Україні в умовах подвійних викликів — взаємовпливів екзогенних та ендегенних процесів європейської інтеграції та післявоєнного відновлення. Наголошено, що сучасні трансформації відбуваються у складних умовах, коли імплементація стандартів належного врядування поєднується з масштабною відбудовою територій, активізацією соціальної згуртованості та подоланням наслідків війни. Ключовим нематеріальним ресурсом у вказаних процесах є потенціал взаємодії, що охоплює інституційні рамки, людський та експертний, соціальний капітал і процедурні механізми участі. Системна взаємодія цих складових визначає ефективність рішень і легітимність політичного процесу на місцевому рівні.

Проаналізовано наукові підходи українських і зарубіжних дослідників до проблем децентралізації, довіри та деліберативних практик, що дозволило виокремити найперспективніші інструменти — *participatory budgeting*, *citizens' assemblies*, *deliberative forums* та *e-participation*. Європейський досвід демонструє, що сталий розвиток можливий лише за умов інституалізації демократичних інновацій, широкого залучення громадян і розвитку соціального капіталу. Узагальнено практики країн ЄС із цифровими платформами участі, громадськими радами й консультативними форумами, що забезпечують прозорість і довіру. Водночас окреслено виклики адаптації в Україні: обмежені фінанси, недостатня цифрова грамотність і потреба у формуванні нової культури довіри.

Запропоновано концептуальну модель управління потенціалом взаємодії, яка інтегрує інституційно-правовий базис, людський та експертний, соціальний капітал і процедурні механізми участі. Її ефективність забезпечується циклічною взаємодією вказаних блоків, балансом цифрових і офлайн-інструментів, розвитком компетентності кадрів, створенням електронних платформ, горизонтальних партнерств і механізмів громадського аудиту.

Зроблено висновок, що потенціал взаємодії має стати ключовим чинником успішності відбудови України, оскільки саме він забезпечує інклюзивність, прозорість і легітимність управлінських рішень. Розроблена модель може слугувати теоретико-методологічним підґрунтям для практичних програм розвитку громад, а її впровадження сприятиме підвищенню ефективності відновлювальних процесів та інтеграції України до європейського демократичного простору.

Дослідження виконано у межах проекту Erasmus+ "DesignLab for European Integration and Restoration of Ukraine: Community-Based Approach", який Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка реалізує у 2025—2027 роках відповідно до грантової угоди з Європейським виконавчим агентством з питань освіти та культури (European Education and Culture Executive Agency) № 101176045 — DesignLab4EUInteg.

The article examines the issues of managing the potential for interaction between local governments in Ukraine in the context of dual challenges — the mutual influence of exogenous and endogenous processes of European integration and post-war reconstruction. It is emphasized that modern transformations occur in difficult conditions, when the implementation of good governance standards is combined with large-scale reconstruction of territories, activation of social cohesion and overcoming the consequences of war. The key intangible resource in these processes is the potential for interaction, which includes institutional frameworks, human and expert, social capital and procedural mechanisms of participation. The systemic interaction of these components determines the effectiveness of decisions and the legitimacy of the political process at the local level.

The scientific approaches of Ukrainian and foreign researchers to the problems of decentralization, trust and deliberative practices are analyzed, which allowed us to identify the most promising tools — participatory budgeting, citizens' assemblies, deliberative forums and e-participation. European experience demonstrates that sustainable development is possible only under the conditions of institutionalization of democratic innovations, broad involvement of citizens and development of social capital. The practices of EU countries with digital participation platforms, public councils and consultative forums that ensure transparency and trust are summarized. At the same time, the challenges of adaptation in Ukraine are outlined: limited finances, insufficient digital literacy and the need to form a new culture of trust.

A conceptual model of interaction potential management is proposed, which integrates the institutional and legal basis, human and expert, social capital and procedural mechanisms of participation. Its effectiveness is ensured by the cyclical interaction of the specified blocks, the balance of digital and offline tools, the development of personnel competence, the creation of electronic platforms, horizontal partnerships and public audit mechanisms.

It is concluded that the potential for interaction should become a key factor in the success of Ukraine's reconstruction, since it is it that ensures inclusiveness, transparency and legitimacy of management decisions. The developed model can serve as a theoretical and methodological basis for practical community development programs, and its implementation will contribute to increasing the efficiency of recovery processes and Ukraine's integration into the European democratic space.

The study was conducted as part of the Erasmus+ project "DesignLab for European Integration

and Restoration of Ukraine: Community-Based Approach," which the Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of Taras Shevchenko National University of Kyiv is implementing in 2025–2027 in accordance with grant agreement No. 101176045 with the European Education and Culture Executive Agency. — DesignLab4EUInteg.

Ключові слова: публічне управління, місцеве самоврядування, потенціал, взаємодія, післявоєнне відновлення, деліберативні механізми, участь громадян, соціальний капітал, цифрові інструменти.

Key words: public administration, local self-government, interaction, potential, post-war reconstruction, deliberative mechanisms, citizen participation, social capital, digital tools.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасні трансформаційні процеси в Україні відбуваються у винятково складних умовах, де поєднуються два фундаментальні чинники, які належать до різних рівнів — екзогенного та ендогенного: з одного боку, стратегічний курс на європейську інтеграцію, що передбачає імплементацію європейських норм публічного управління, демократичних практик і стандартів належного врядування, а з іншого — необхідність масштабного післявоєнного відновлення, зумовленого безпрецедентними руйнаціями інфраструктури, депопуляційними викликами та проблемами соціальної згуртованості. У цій конфігурації особливого значення набуває управління потенціалом взаємодії на місцевому рівні [1], що передбачає здатність органів місцевого самоврядування не лише ефективно реалізовувати власні повноваження, але й мобілізувати ресурси громадянського суспільства, бізнесу та міжнародних партнерів у рамках поліцентричної моделі управління.

В умовах дії правового режиму воєнного стану та наступного періоду відбудови посилюється роль деліберативних механізмів і форм участі, адже саме вони забезпечують легітимність прийнятих рішень і формують соціальну підтримку відновлювальних програм. Європейський досвід підтверджує, що сталий розвиток територій можливий лише тоді, коли у процес прийняття рішень інкорпоровано різні групи населення, а інституційні механізми участі стають системною частиною політичного процесу. У випадку України йдеться не тільки про відтворення втрачених інституцій та інфраструктури, але й про формування якісно нової моделі взаємодії, що поєднує принципи прозорості, інклюзивності та багаторівневої координації.

Таким чином, дискурс дослідження детермінований тим, що, попри наявність політичної волі до інтеграції європейських практик участі, українські громади стикаються із системними викликами — від браку фінансових ресурсів і кваліфікованих кадрів до проблеми

відновлення довіри. Зазначені виклики зумовлюють необхідність пошуку інноваційних підходів до управління потенціалом взаємодії, які б дозволили інтегрувати демократичні інновації, вироблені в країнах ЄС, у специфічний український контекст післявоєнної відбудови.

Наукова і практична значущість проблеми зумовлена тим, що успішність відбудови країни залежить не лише від обсягу фінансової допомоги чи міжнародної підтримки, але й від того, наскільки ефективно органи місцевого самоврядування зможуть управляти процесами взаємодії, забезпечуючи конструктивний діалог і залучення громадян до формування пріоритетів розвитку. У цьому сенсі потенціал взаємодії виступає стратегічним ресурсом, який потребує цілеспрямованого управління.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика управління потенціалом взаємодії на місцевому рівні знайшла своє відображення у працях як українських, так і зарубіжних дослідників. У національній науковій традиції питання децентралізації, місцевої демократії та інституційної спроможності органів місцевого самоврядування розглядаються крізь призму модернізації публічного управління та забезпечення стійкості розвитку територій. Зокрема, значний внесок у розробку концептуальних засад публічного управління зробили такі українські вчені, як Бердано-ва О.В. [2], Гринчук Н.М. [2], Дехтяренко Ю.Ф. [2], Зайцева М.В. [3], Замазєєва Г.В. [4], Іжа М.М. [5], Кіцак Т.М. [6], Колтун В.С. [7], Комаха Л.Г. [8], Кузьмич А.В. [9], Мельниченко Б.Б. [10], Пахомова Т.І. [5], Пилипенко Л.М. [11], Рачинський А.П. [12], Руснак О.А. [13], Юзефович В.В. [2], а також закордонні вчені, зокрема, Джеймс Фішкін [14], Сміт Грем [15].

Таким чином, у сучасній науковій літературі та аналітиці існує широкий спектр підходів до розуміння потенціалу взаємодії, що варіюється від концептуалізації соціального капіталу до практичних механізмів участі. Проте саме синтез українських і європейських досліджень дозволяє побачити, що ефективність післявоєнної

Таблиця 1. Порівняння практик управління потенціалом взаємодії у країнах ЄС та адаптаційні можливості для України

Країна	Тип механізму	Масштаб участі	Переваги для локального врядування	Виклики для адаптації в Україні
Франція [18]	Participatory budgeting	Локальний (міський)	Висока інклюзивність, прозорість, довіра	Обмежена фінансова база, потреба у цифровій інфраструктурі
Німеччина [17]	Citizens' assemblies	Локальний/регіональний	Деліберация, підвищення якості рішень, громадський контроль	Низький рівень довіри в окремих громадах, кадрові обмеження
Швеція [16]	E-participation платформи	Локальний та регіональний	Широке охоплення громадян, зручність, інтеграція з державними даними	Необхідність цифрової грамотності населення, кіберзагрози
Італія [19]	Participatory councils	Місцевий	Системність, регулярність зборів, довготривала участь	Потреба адаптації до української правової бази та відновлення довіри післявоєнного періоду
Україна (проектна адаптація) [20]	Deliberative forums, e-participation, PB	Локальний/громадський	Можливість інтеграції європейських практик, підвищення легітимності рішень	Нестача фінансів, потреба у навчанні кадрів, відновлення довіри

Джерело: складено авторами на основі [16—20].

відбудови безпосередньо детермінується здатністю інституалізувати демократичні інновації, забезпечити рівний доступ громадян до процесу ухвалення рішень та адаптувати європейські практики до специфіки українського середовища.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Теоретичне та практичне орієнтоване обґрунтування моделей управління потенціалом взаємодії на місцевому рівні в Україні, що поєднують принципи європейської інтеграції та специфіку післявоєнного відновлення. Зокрема, цілями статті є визначення ключових інструментів активізації участі громадян, розробку механізмів делібераций та пропозицій системних рішень для підвищення ефективності органів місцевого самоврядування, громадянського суспільства та міжнародних партнерів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У науковій літературі потенціал взаємодії визначається як комплекс ресурсів, процедур і мережевих зв'язків, які дозволяють органам місцевого самоврядування ефективно залучати громадян, бізнес та інші зацікавлені сторони до формування рішень і реалізації політик. Концептуально потенціал взаємодії поєднує такі компоненти: інституційні ресурси (правові та організаційні рамки), людський капітал (компетентність адміністрації та активність громадян), соціальний капітал (довіра, мережі партнер-

ства) та процедурні механізми (інструменти участі та делібераций).

Українська дослідниця, Богдана Мельниченко підкреслює, що післявоєнні трансформації створюють унікальні умови для активізації потенціалу взаємодії, оскільки традиційні моделі управління не здатні забезпечити високий рівень легітимності та швидкості прийняття рішень у кризових умовах [10].

Європейські дослідники, зокрема Сміт Грем, показують, що бюджетування участі та громадські збори забезпечують одночасно підвищення прозорості, інклюзивності та якості політичних рішень, що робить їх ефективними інструментами управління потенціалом взаємодії у локальних громадах [15].

Досвід країн ЄС демонструє, що потенціал взаємодії на місцевому рівні є результатом поєднання демократичних інновацій, інституційної спроможності та високого рівня соціальної довіри. У країнах Північної Європи, зокрема Швеції, електронні платформи участі давно стали стандартом місцевого врядування. Шведські громади використовують інтегровані цифрові системи, які дозволяють мешканцям подавати ініціативи, брати участь у громадських обговореннях і контролювати виконання прийнятих рішень. Такі платформи не лише розширюють масштаб участі, але й забезпечують безперервний моніторинг процесів, що критично важливо для забезпечення прозорості та підзвітності [16].

У Центральній Європі, зокрема в Німеччині, деліберативні механізми громадянських зборів і консультативних рад демонструють ефективність у підвищенні легітимності рішень місцевих рад. Берлінський досвід

Рис. 1. Концептуальна модель управління потенціалом взаємодії

Джерело: складено авторами.

citizens' assemblies показує, що залучення різних груп населення у процес вироблення політик дозволяє знаходити компроміси між інтересами громад, підвищує рівень довіри та зміцнює соціальну згуртованість [17].

Італія та Франція демонструють успіх партисипативне бюджетування як інструменту прямої участі громадян у розподілі місцевих бюджетних ресурсів. Парижська модель поєднує публічні обговорення та онлайн-платформи, дозволяючи мешканцям не лише подавати проекти, а й активно голосувати за їх фінансування. Такий підхід підвищує відповідальність місцевої влади перед громадою і стимулює активну участь громадян [18; 19].

Важливим аспектом є також інтеграція соціального капіталу в управлінські процеси. У містах Південної Європи, наприклад у Флоренції, системні participatory councils дозволяють підтримувати постійний діалог між владою, громадськими організаціями та бізнесом, формуючи горизонтальні мережеві зв'язки. Зазначене створює додаткову спроможність для вирішення локальних проблем і підвищує стійкість рішень у довгостроковій перспективі [19].

Ключовим елементом цих практик є синергія цифрових і фізичних механізмів участі, яка забезпечує багатовекторний вплив на потенціал взаємодії. Цифрові інструменти дозволяють масштабувати охоплення та забезпечити прозорість процесів, тоді як офлайн-зустрічі сприяють якісному обговоренню та формуванню довіри між учасниками.

Для системного аналізу практик управління потенціалом взаємодії у країнах ЄС та визначення потенційних шляхів їх адаптації в Україні доцільно використовувати мультикритеріальний підхід, що враховує масштаб

участі, тип механізму, рівень громадянської довіри та інституційну спроможність.

Аналіз зазначеного досвіду демонструє, що ефективне управління потенціалом взаємодії включає не тільки механізми формальної участі, а й створення умов для розвитку соціальної довіри, комунікаційних мереж і процедурних стандартів, які гарантують легітимність рішень. У країнах ЄС така інтеграція досягається через законодавче забезпечення процедур участі, розвиток компетенцій адміністрацій та постійний зворотний зв'язок з громадянами.

У контексті європейської інтеграції України та післявоєнного відновлення, адаптація європейських практик потребує врахування специфіки українських громад. Одним із ключових напрямів є поєднання традиційних форм участі з інноваційними механізмами деліберації. Наприклад, створення локальних deliberative forums у поєднанні з онлайн-платформами дозволяє поєднати фізичну участь мешканців з цифровими інструментами, забезпечуючи широкий охоплення та інтеграцію різних груп населення.

Другим важливим підходом є системне застосування партисипативного бюджетування на рівні громад, де мешканці безпосередньо визначають пріоритети фінансування відновлювальних проектів. У поєднанні з інституційною підтримкою місцевих рад, такі механізми забезпечують легітимність рішень, підвищують рівень громадянської відповідальності та формують культуру участі.

Критично важливим є також розвиток соціального капіталу. Зазначене включає створення горизонтальних мереж громадських організацій, бізнесу та місцевої влади, які здатні спільно вирішувати проблеми розвитку

територій. У післявоєнному контексті соціальний капітал стає ресурсом, який компенсує обмежені фінансові можливості і дозволяє мобілізувати громадянське суспільство для реалізації стратегічних проєктів.

Для успішної адаптації європейського досвіду до України важливо також інтегрувати механізми навчання та підвищення кваліфікації кадрів місцевого самоврядування. Зазначене передбачає навчальні програми з фасилітації громадських процесів, аналізу даних, управління проєктами та цифрової компетентності. OECD та Європейська комісія підкреслюють, що системна підготовка кадрів є невід'ємною складовою успішного застосування деліберативних механізмів [17; 20].

Концептуальна модель управління потенціалом взаємодії формується як динамічна система, що інтегрує чотири взаємопов'язані блоки: інституційно-правовий базис, людський і експертний капітал, соціальний капітал та процедурні механізми участі. Кожен блок має специфічну роль, але їх ефективність визначається не ізольовано, а через взаємодію та зворотні зв'язки.

Інституційно-правовий базис є фундаментом моделі. Він визначає рамки взаємодії між органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, бізнесом та громадянами. Законодавство, регламенти та стандарти процедур забезпечують легітимність рішень, формують правила гри та задають межі для реалізації інноваційних механізмів участі. Через даний компонент проходять усі потоки ресурсів та інформації, а його стабільність визначає ефективність інших блоків.

Людський та експертний капітал формує спроможність органів влади і громадських структур реалізовувати політики взаємодії. Зазначене не лише компетентність працівників місцевого самоврядування, експертів та фасилітаторів громадських процесів, але й здатність адаптувати європейські практики до локальних умов, аналізувати дані, організовувати деліберативні форуми та застосовувати електронні платформи участі. Людський капітал взаємодіє з процедурними механізмами через практичну реалізацію ініціатив і забезпечує постійний зворотний зв'язок.

Соціальний капітал та мережеві зв'язки виступають каталізатором довіри і спільної відповідальності. Вони включають горизонтальні зв'язки між громадянами, громадськими організаціями та місцевою владою, а також міжмуніципальні коаліції та партнерства з бізнесом. Соціальний капітал забезпечує ефективність процедур і легітимність рішень, підвищує готовність громадян до участі, а також формує ресурси для мобілізації у кризових ситуаціях та післявоєнному відновленні.

Процедурні механізми участі є операційним блоком моделі. До них належать *participatory budgeting*, *deliberative forums*, *e-participation* платформи, громадські слухання та консультативні ради. Зазначені механізми забезпечують інтерактивну взаємодію між громадянами і владою, дозволяють збирати інформацію про потреби населення, виробляти колективні рішення і постійно оцінювати їх ефективність.

У моделі компоненти розташовані так, що інституційно-правовий базис є ядром, через яке проходять усі процеси, створюючи нормативну стабільність і рамки для інших блоків. Людський капітал взаємодіє як з процедурними механізмами, так і з соціальним капіталом,

забезпечуючи адаптацію процедур до локальних умов та підвищення якості рішень. Соціальний капітал забезпечує горизонтальні зворотні зв'язки, стимулюючи участь громадян і підвищуючи легітимність рішень. Процедурні механізми, у свою чергу, створюють постійний інформаційний та комунікаційний цикл, який підживлює людський капітал, соціальні мережі та інституційні рамки, створюючи динамічну циклічність процесів.

Таким чином, модель виглядає як система взаємозв'язаних блоків з центральним ядром інституційно-правового базису, де вектори впливу йдуть у кількох напрямках: від інституцій до процедур та людського капіталу, від процедур і соціального капіталу назад до людського капіталу та інституційних рамок, забезпечуючи постійний цикл вдосконалення, адаптації та підвищення ефективності потенціалу взаємодії.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Потенціал взаємодії на місцевому рівні в Україні є стратегічним ресурсом, що визначає ефективність післявоєнного відновлення та інтеграції європейських стандартів публічного управління.

Європейський досвід *participatory budgeting*, *deliberative forums* та *e-participation* демонструє високу ефективність у підвищенні інклюзивності, прозорості та якості рішень. Адаптація цих практик до українського контексту потребує врахування фінансових, інституційних та соціально-культурних особливостей.

Концептуальна модель управління потенціалом взаємодії на місцевому рівні, запропонована у статті, інтегрує інституційно-правові рамки, людський та експертний капітал, соціальний капітал і процедурні механізми участі, що дозволяє системно оцінювати спроможність громад і розробляти ефективні програми відновлення та розвитку.

Для підвищення ефективності взаємодії на місцевому рівні критично важливими є розвиток компетентності кадрів, цифровізація процесів, посилення соціальної довіри та законодавче забезпечення інструментів участі.

Синтез українського та європейського досвіду дозволяє сформувати системну стратегію розвитку потенціалу взаємодії, що сприяє реалізації принципів прозорості, інклюзивності та демократичної легітимності у післявоєнній Україні.

Література:

1. Колтун В.С. Комплементарна парадигма розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та місцевими органами державної виконавчої влади: зарубіжний досвід для сталого розвитку України. Наукові інновації та передові технології. 2024. № 3 (31). С. 215—226. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3\(31\)-215-226](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3(31)-215-226) (дата звернення: 30.09.2025).
2. Глобалізаційні виклики: урядування майбутнього: монографія / авт. кол. Л.Г. Комаха, І.В. Алексєєнко, В.А. Гошовська та ін.; за заг. ред. Л.Г. Комахи, І.В. Алексєєнко. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2022. 976 с. URL: <https://ipacs.knu.ua/pages/dop/333/files/a9765d11-a010-45fd-8927-75fad1b63a5e.pdf> (дата звернення: 30.09.2025).

3. Зайцева М. Децентралізація публічної влади України в контексті євроінтеграційних процесів. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2022. № 2 (56). С. 37—40. URL: <https://intern.bulletin.knu.ua/article/view/1938/1687> (дата звернення: 30.09.2025).

4. Колтун В.С., Замазєєва Г.В. Управління якістю послуг громадського транспорту у процесах повоєнного відновлення регіонів України. Актуальні проблеми у сфері публічного управління. 2022. № 31. С. 119—128. URL: <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2022.31.21> (дата звернення: 30.09.2025).

5. Іжа М.М., Пахомова Т.І. Концептуальні підходи до інноваційних механізмів публічного управління відновлення територій. Аспекти публічного управління. 2022. № 3. С. 5—10. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/926/918> (дата звернення: 30.09.2025).

6. Кіцак Т. Компетенція органів державної влади та органів місцевого самоврядування: концептуальні основи. Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення. 2023. № 6. С. 82—89. URL: <https://share.google/DKVGJKJvFmGj95uah> (дата звернення: 30.09.2025).

7. Колтун В. Взаємодія органів місцевого самоврядування і місцевих органів виконавчої влади в управлінні розвитком процесів прямої демократії. Актуальні проблеми державного управління. 2012. № 2. С. 75—78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2012_2_24 (дата звернення: 30.09.2025).

8. Larysa Komakha, Anna Zamazeeva, Viktoriia Koltun. Local self-government potential management in post-war recovery processes: european integration context. European integration design: recovery strategies of Ukraine: materials of the international scientific and practical conference (Kyiv, 06 May 2025) / edited by L. Komakha, M. Orliv. Kyiv: Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of Taras Shevchenko National University of Kyiv, 2025. P. 182—186. URL: <https://ipacs.knu.ua/pages/osn/2/news/2202/files/cc01cdf1-6c15-449b-bbb7-6977e3de8663.pdf> (дата звернення: 30.09.2025).

9. Кузьмич А.В. Регіональна розбудова територій в післявоєнний час. Науковий журнал "Публічне управління і адміністрування в Україні". 2023. Вип.33/2023. С. 127—130. URL: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2023/33-2023/23.pdf> (дата звернення: 30.09.2025).

10. Мельченко Б.Б. Сучасна парадигма публічного управління: практичний вимір для України. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". 2021. № 1 (29). С. 104—109. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/may/23533/15.pdf> (дата звернення: 30.09.2025).

11. Пилипенко Л.М., Позняковська Н.М. Концепції становлення і розвитку інститутів громадянського суспільства в Україні. Механізм регулювання економіки. 2023. № 1 (99). С. 121—127. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a8883424-ef17-4ef4-b0c5-23f5785feb22/content> (дата звернення: 30.09.2025).

12. Рачинський А.П. Концепції стратегічного менеджменту в публічному управлінні: сутність понять. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 19. С. 188—193. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/4731/4771> (дата звернення: 30.09.2025).

13. Руснак О.А. Проблеми громадянського суспільства в контексті публічного управління. Вчені записки ТНУ імені Б. І. Вернадського. 2024. № 4. С. 118—125. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/4_2024/20.pdf (дата звернення: 30.09.2025).

14. Fishkin James. Democracy When the People Are Thinking. URL: <https://global.oup.com/academic/product/democracy-when-the-people-are-thinking-9780198820291> (дата звернення: 30.09.2025).

15. Graham Smith. Democratic Innovations: Designing Institutions for Citizen Participation. URL: <https://www.cambridge.org/core/books/democratic-innovations/7887AF1095A7546F8AE2E072CEF760F4> (дата звернення: 30.09.2025).

16. OECD. Innovative Citizen Participation in Sweden. URL: <https://www.oecd.org/innovation/citizen-participation-sweden.pdf> (дата звернення: 30.09.2025).

17. OECD. Rebuilding Ukraine: Principles and Policies. URL: https://cepr.org/system/files/publication-files/178114-paris_report_1_rebuilding_ukraine_principles_and_policies.pdf (дата звернення: 30.09.2025).

18. European Commission. Participatory Budgeting in Paris. URL: <https://www.coe.int/en/web/intercultural-cities/-/participatory-budget> (дата звернення: 30.09.2025).

19. European Commission. Participatory Councils in Italy. URL: <https://www.coe.int/en/web/inclusion-and-antidiscrimination/-/the-role-of-local-institutions-in-the-integration-and-participation-of-foreign-citizens-discussed-in-rome> (дата звернення: 30.09.2025).

20. European Commission. Ukraine Facility. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/funding-technical-assistance/ukraine-facility_en (дата звернення: 30.09.2025).

References:

1. Koltun, V.S. (2024), "Complementary paradigm of the distribution of powers between local self-government bodies and local state executive bodies: foreign experience for the sustainable development of Ukraine", Scientific innovations and advanced technologies, [Online], vol. 3 (31), pp. 215-226, [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3\(31\)-215-226](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3(31)-215-226).

2. Komakha, L.G. Alekseenko, I.V. Goshovska, V.A. and et al. (2022), Vyklyky hlobalizatsiyi: upravlinnya maybutnim [Globalization challenges: governance of the future], VPC "Kyiv University", Kyiv, Ukraine, available at: <https://ipacs.knu.ua/pages/dop/333/files/a9765d-11-a010-45fd-8927-75fad1b63a5e.pdf> (Accessed 30 September 2025).

3. Zaitseva, M. (2022), "Decentralization of public power in Ukraine in the context of European integration processes", Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv, [Online], vol. 2 (56), pp. 37-40, available at: <https://intern.bulletin.knu.ua/article/view/1938/1687> (Accessed 30 September 2025).

4. Koltun, V.S. and Zamazeyeva, G.V. (2022), "Management of the quality of public transport services in the processes of post-war restoration of regions of Ukraine", Current problems in the sphere of public administration, [Online], vol. 31, pp. 119—128, <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2022.31.21>.

5. Izha, M.M. and Pakhomova, T.I. (2022), "Conceptual approaches to innovative mechanisms of public administration of territorial renewal", Aspects of public administration, [Online], vol. 3, pp. 5—10, available at: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/926/918> (Accessed 30 September 2025).

6. Kitsak, T. (2023), "Competence of state authorities and local self-government bodies: conceptual foundations", Public administration: concepts, paradigm, development, improvement, [Online], vol. 6, pp. 82—89, available at: <https://share.google/DKVGJKJvFmGj95uah> (Accessed 30 September 2025).

7. Koltun, V. (2012), "Interaction of local self-government bodies and local executive bodies in managing the development of direct democracy processes", Current problems of public administration, [Online], vol. 2, pp. 75—78, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_-2012_2_24 (Accessed 30 September 2025).

8. Komakha, L. Zamazeyeva, A. and Koltun, V. (2025), "Local self-government potential management in post-war recovery processes: european integration context", Materialy Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi [Materials of the International Scientific and Practical Conference International Scientific and Practical Conference], Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine, [Online], pp. 182—186, available at: <https://ipacs.knu.ua/pages/osn/2/news/2202/files/cc01cdf1-6c15-449b-bbb7-6977e3de8663.pdf> (Accessed 30 September 2025).

9. Kuzmich, A.V. (2023), "Regional development of territories in the post-war period", Public management and administration in Ukraine, [Online], vol. 33/2023, pp. 127—130, available at: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2023/33-2023/23.pdf> (Accessed 30 September 2025).

10. Melchenko, B. (2021), "Modern paradigm of public administration: practical dimension for Ukraine", Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic", [Online], vol. 1 (29), pp. 104—109, available at: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/may/23533/15.pdf> (Accessed 30 September 2025).

11. Pylypenko, L.M. and Poznyakovska, N.M. (2023), "Concepts of the formation and development of civil society institutions in Ukraine", Mechanism of economic regulation, [Online], vol. 1 (99), pp. 121—127, available at: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a8883424-ef17-4ef4-b0c5-23f5785feb22/content> (Accessed 30 September 2025).

12. Rachinsky, A.P. (2024), "Strategic management concepts in public administration: the essence of concepts", Investments: practice and experience, [Online], vol. 19, pp. 188—193, available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/4731/4771> (Accessed 30 September 2025).

13. Rusnak, O.A. (2024), "Problems of civil society in the context of public administration", Scientific notes of

the V. I. Vernadsky TNU, [Online], vol. 4, pp. 118—125, available at: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/4_2024/20.pdf (Accessed 30 September 2025).

14. Fishkin, J. (2019) "Democracy When the People Are Thinking", [Online], available at: <https://global.oup.com/academic/product/democracy-when-the-people-are-thinking-9780198820291> (Accessed 30 September 2025).

15. Graham, S. (2009) "Innovations: Designing Institutions for Citizen Participation", available at: <https://www.cambridge.org/core/books/democratic-innovations/7887AF1095A7546F8AE2E072CEF760F4> (Accessed 30 September 2025).

16. OECD (2022), "Rebuilding Ukraine: Principles and Policies", available at: https://cepr.org/system/files/publication-files/178114-paris_report_1_rebuilding-ukraine_principles_and_policies.pdf (Accessed 30 September 2025).

17. European Commission (2025), "Ukraine Facility", available at: https://enlargement.ec.europa.eu/funding-technical-assistance/ukraine-facility_en (Accessed 30 September 2025).

18. OECD (2025), "Innovative Citizen Participation in Sweden", available at: <https://www.oecd.org/innovation/citizen-participation-sweden.pdf> (Accessed 30 September 2025).

19. European Commission (2025), "Participatory Budgeting in Paris", available at: <https://www.coe.int/en/web/interculturalcities/-/participatory-budget> (Accessed 30 September 2025).

20. European Commission (2025), "Participatory Councils in Italy", available at: <https://www.coe.int/en/web/inclusion-and-antidiscrimination/-/the-role-of-local-institutions-in-the-integration-and-participation-of-foreign-citizens-discussed-in-rome> (Accessed 30 September 2025).

Стаття надійшла до редакції 22.10.2025 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663